

Centar za arhitekturu Beograd
Centre for Architecture Belgrade
Gundulićev venac 33
11 108 Beograd
SERBIA
office@cab.rs
www.cab.rs
+381 64 2851318

**СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ СЕПЦИ
ОПШТИНА РАЧА**

БЕОГРАД, 2022.

**СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ СЕПЦИ
ОПШТИНА РАЧА**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ: **ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИЗГРАДЊУ, УРБАНИЗАМ
И ЛОКАЛНИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ОПШТИНЕ РАЧА**

ОБРАЂИВАЧ: **ЦЕНТАР ЗА АРХИТЕКТУРУ БЕОГРАД
Гундулићев венац 33, 11108 Београд**

НАРУЧИЛАЦ: **Слободан Сенић,
Вишевац б.б. 34210 Рача**

ОДГОВОРНИ УРБАНИСТА: **Вања Петровић, дипл. инж. арх.**

САРАДНИЦИ: **Горан Петровић, дипл. инж. арх.
Јована Кажанегра, маст. инж. арх.
Милан Петровић, маст. грађ. инж.
Ђурђе Маричић, дипл. грађ. инж.
Ива Петровић, маст. инж. арх.
Радован Радановић, дипл. инж. арх.**

**ОДГОВОРНО ЛИЦЕ
ОБРАЂИВАЧА:** **Вања Петровић, дипл. инж. арх.**

САДРЖАЈ

1.	УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
2.	ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
2.1.	Кратак преглед циљева и садржаја плана	2
2.2.	Веза са плановима вишег реда и другим плановима	3
2.3.	Планиране намене површина	4
2.4.	Карактеристике животне средине и разматрана питања и проблеми из области заштите животне средине у плану	4
2.5.	Приказ планом предвиђених варијантних решења у контексту заштите животне средине	5
2.6.	Резултати претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама	5
3.	ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА	7
3.1.	Природне карактеристике	7
3.1.1.	Инжењерско-геолошки услови	7
3.1.2.	Хидрогеолошка својства	7
3.1.3.	Сеизмичке карактеристике	7
3.1.4.	Климатске карактеристике	8
3.1.5.	Заштићена природна добра	8
3.2.	Створене карактеристике	8
3.2.1.	Заштићена културна добра	8
3.2.2.	Идентификација хазарда	8
3.3.	Опремљеност инфраструктуром	8
3.3.1.	Саобраћајна инфраструктура	8
3.3.2.	Водна инфраструктура	8
3.3.2.1.	Снабдевање водом	8
3.3.2.2.	Одвођење отпадних и атмосферских вода	9
3.3.3.	Енергетска инфраструктура и електронске комуникације	9
3.4.	Мониторинг животне средине	10
4.	ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	11
4.1.	Општи циљеви	11
4.2.	Посебни циљеви	11
4.3.	Избор индикатора	12
5.	ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	14
5.1.	Процена утицаја варијантних решења плана на животну средину са мерама заштите и варијантно решење у случају нереализовања плана	14
5.2.	Поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења са аспекта заштите животне средине	15
5.3.	Вероватноћа, интензитет, сложеност, реверзибилност, временска и просторна димензија утицаја плана	16

5.4.	Кумулативни и синергетски ефекти	19
5.5.	Процена утицаја планираних активности на животну средину	20
5.5.1.	Ваздух	21
5.5.2.	Земљиште	21
5.5.3.	Вода	21
5.5.4.	Природна добра	21
5.5.5.	Становништво	22
5.5.6.	Непокретна културна добра	22
5.5.7.	Инфраструктура	22
5.5.7.1.	Саобраћајна инфраструктура	22
5.5.7.2.	Водна инфраструктура	23
5.5.7.3.	Енергетска инфраструктура и електронске комуникације	24
5.5.7.4.	Гасна инфраструктура	25
6.	МЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	26
6.1.	Заштита природних добара	29
6.2.	Заштита културних добара	29
6.3.	Заштита од јонизујућег и нејонизујућег зрачења	30
6.4.	Заштита од акцидентата	30
6.6.	Услови за изградњу саобраћајних површина	31
6.7.	Мере заштите у области водне инфраструктуре	33
6.7.1.	Снабдевање водом	33
6.7.1.	Одвођење отпадних и атмосферских вода	33
6.8.	Мере заштите у области енергетске инфраструктуре и електронских комуникација	33
6.8.1.	Електроенергетски систем	33
6.8.2.	Електронске комуникације	34
6.9.	Мере заштите у области гасне инфраструктуре	35
7.	СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	36
8.	ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА (МОНИТОРИНГ)	37
9.	ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ	41
10.	ЗАКЉУЧЦИ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ	45
11.	КОРИШЋЕНА ДОКУМЕНТАЦИЈА	46
12.	ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ	48

СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ СЕПЦИ
ОПШТИНА РАЧА

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18 и 95/18-др.закон) утврђена је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину у области просторног и урбанистичког планирања, с тим да јединица локалне самоуправе, у оквиру својих права и дужности, одређује врсте планова за које се израђује стратешка процена утицаја на животну средину.

На основу члана 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), Општинска управа општине Рача, Одељење за изградњу, урбанизам и локални економски развој донело је Одлуку о приступању изради Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину, број 350-13/2021-IV-02, од 20.4.2021. године.

Циљ израде ове стратешке процене је да се утврди утицај планског решења на животну средину, као и да се пропише обавеза предузимања одређених мера ради обезбеђења заштите животне средине и унапређење одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у та планска решења у току израде и усвајања плана.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину (у даљем тексту: Извештај) урађен је у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

2.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ЦИЉЕВА И САДРЖАЈА ПЛАНА

Циљеви израде Плана су:

- **планирање мреже саобраћајница,**
- **дефинисање површина јавне и остале намене,**
- **утврђивање капацитета будуће изградње,**
- **планирање недостајуће инфраструктурне мреже и објеката у складу са планираном изградњом,**
- **дефисање правила уређења и грађења за планиране површине у обухвату Плана.**

Садржина Плана је дефинисана Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Текстуални део Плана садржи следеће елементе:

САДРЖАЈ

I ТЕКСТУАЛНИ ДЕО ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

A) ОПШТИ ДЕО

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

2. ОБУХВАТ ПЛАНА

- 2.1. Граница плана
- 2.2. Попис катастарских парцела у оквиру границе плана

3. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

4. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

- 4.1. Постојећа планска документација
- 4.2. Постојеће коришћење земљишта
- 4.3. Саобраћајна инфраструктура
- 4.4. Инфраструктурни системи

5. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ИЗГРАДЊЕ

6. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Б) ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

1. ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА И ПОДЕЛА НА ЗОНЕ

2. ОПШТА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

- 2.1. УРБАНИСТИЧКЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРОСТОРА И ОБЈЕКТА
- 2.1.1. Заштита непокретних културних добара
- 2.1.2. Заштита и унапређење животне средине
- 2.1.3. Опште мере заштите у фази изградње објеката
- 2.1.4. Заштита ваздуха
- 2.1.5. Заштита земљишта
- 2.1.6. Заштита, унапређење и управљање квалитетом вода

- 2.1.7. Заштита од отпадних материја
- 2.1.8. Заштита од буке
- 2.1.9. Мере управљања отпадом
- 2.1.10. Заштита природних добара
- 2.1.11. Заштита од акцидената
- 2.1.12. Заштита од елементарних непогода и других несрећа
- 2.1.13. Енергетска ефикасност изградње и обновљиви извори енергије
- 2.1.14. Услови за несметано кретање и приступ

2.2. ИНЖЕЊЕРСКО – ГЕОЛОШКИ УСЛОВИ

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ

3.1. САОБРАЋАЈНЕ ПОВРШИНЕ

- 3.1.1. Мрежа саобраћајница
- 3.1.2. Паркирање

3.2. ПОВРШИНЕ ЗА ИНФРАСТРУКТУРНЕ ОБЈЕКТЕ И КОМПЛЕКСЕ

- 3.2.1. Водна инфраструктура
- 3.2.2. Енергетска и електронска инфраструктура
- 3.2.3. Електронска комуникациона инфраструктура
- 3.2.4. Термоенергетска и гасна инфраструктура

4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ПОВРШИНЕ ОСТАЛИХ НАМЕНА

- 4.1. ПОВРШИНЕ ЗА СТАНОВАЊЕ У СЕОСКИМ ЗОНАМА (зона С1)
- 4.2. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ (зона П1)
- 4.3. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ
- 4.4. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

5. БИЛАНСИ УРБАНИСТИЧКИХ ПАРАМЕТАРА

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

В) СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

- 1. **ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКО – ТЕХНИЧКИХ ДОКУМЕНАТА**
- 2. **ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

II ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

III ДОКУМЕНТАЦИЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

2.2. ВЕЗА СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИМ ПЛАНОВИМА

Плански основ за израду Плана представља Просторни план општине Рача („Службени гласник општине Рача”, број 5/2012), (у даљем тексту Просторни план), према коме су у оквиру предложене границе планиране површине за:

- грађевинско подручје насеља (постојеће изграђено земљиште),
- пољопривредно земљиште,
- шуме и шумско земљиште.

2.3. ПЛАНИРАНЕ НАМЕНЕ ПОВРШИНА

Планиране намене површина су:

Површине јавне намене:

- мрежа саобраћајница, са пратећом инфраструктуром.

Површине осталих намена:

- становање у сеоским зонама (зона С1),
- привредне делатности у зони ниске спратности (зона П1),
- пољопривредно земљиште,
- шуме и шумско земљиште.

Предложене планиране намене површина приказане су на графичком прилогу бр. 3. Планиране намене површина, у размери 1 : 2000.

2.4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ

Животна средина, као специфичан медијум у коме се одражавају последице свих човекових активности, мора се посматрати у оквиру ширег друштвеног контекста, односно укупне социјалне, привредне и економске ситуације. Процес интегрисања животне средине у друге секторске политике омогућује усклађивање различитих интереса и достизање циљева одрживог развоја.

У току израде Плана, разматрани су бројни постојећи и потенцијални проблеми животне средине и предложена су адекватна решења која ће регулисати или пак ублажити постојање истих:

1) Недостатак комуналне опремљености простора

С обзиром да већи део простора у обухвату Плана није комунално опремљен (не постоји канализациона мрежа, путеви су неасфалтирани, не постоји системско снабдевање топлотном енергијом и др.), план дефинише услове за инфраструктурно опремање простора. Решавањем проблема одвођења отпадних вода на простору у обухвату Плана решиће се и тренутно загађење земљишта које је проузроковано неадекватним збрињавањем отпадних вода (непрописно изграђене септичке јаме које незадовољавају услов водонепропусности).

2) Утицај саобраћаја на компоненте животне средине

Тренутно, на простору у обухвату Плана ниво саобраћајног оптерећења је изузетно низак, с обзиром на то да су постојећи атарски путеви неасфалтирани. Међутим, планом се дефинише изградња саобраћајница, односно ширење саобраћајне мреже, што ће проузроковати и повећање интензитета саобраћаја, а самим тим и повећање емисије угљенмоноксида, угљоводоника и азотних оксида у ваздух на предметном простору.

Имајући све ово у виду, План се бави утицајем саобраћаја на животну средину и прописује одређене мере којима ће се смањити аерозагађење предметног простора.

3) Утицај отпада на животу средину

Утицај отпада на животну средину је вишеструко негативан, услед неадекватног одлагања отпада и ниске свести грађана о очувању животне средине.

Отпад утиче на земљиште и чини његов површински загађивач. Накупљањем отпада на неку површину, нагомилавају се органске и неорганске материје које загађују ваздух, земљиште и подземне воде.

У оквиру Плана разматрани су такође и следећи проблеми у области животне средине:

- непостојање мониторинга чиниоца животне средине,
- спречавање нарушавања пејзажних вредности подручја и простора нетакнуте природе,
- спречавање загађења и узурпирања пољопривредног земљишта,
- спречавање непланске сече шума,
- подстицај туризма и рекреације на предметном простору.

Приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Овом стратешком проценом, у складу са донетим Решењем о приступању изради стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину, нису разматрани прекогранични утицаји, из тог разлога што нема планом предвиђених садржаја у простору који би у току експлоатације својим технолошким поступком могли имати прекограничне утицаје.

2.5. ПРИКАЗ ПЛАНОМ ПРЕДВИЂЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА У КОНТЕКСТУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Предметним планом нису предвиђена варијантна решења.

На основу чланова 13. и 15. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, у Извештају су разматране две варијанте: варијанта да се план не усвоји и варијанта да се план усвоји.

Укупни ефекти Плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, са циљевима и решењима плана. Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте које би имало усвајање или неусвајање предметног плана, стратешка процена се бави разрадом обе варијанте.

Детаљнији приказ варијанти дат је у поглављу 5.

2.6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину, а услови и мере надлежних органа су вредновани и имплементирани у планско решење.

За потребе израде плана, услове су доставиле следеће институције и предузећа:

1. Електродистрибуција Србије, Огранак Електродистрибуција Крагујевац,
2. „Електромрежа Србије“, Београд,
3. ЈКП „Рача“,

4. Јавно предузеће за управљање и развој инфраструктурних објеката, Рача,
5. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде,
6. Министарство рударства и енергетике,
7. Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Управа за ванредне ситуације,
8. ЈП „Пошта Србије“, Регионална радна јединица „Крагујевац, Јагодина, Крушевац“,
9. ЈП „Србијагас“,
10. ЈП „Србијашуме“;
11. ЈВП „Србијаводе“, Београд, Водопривредни центар „Морава“, Ниш,
12. Завод за заштиту природе Србије,
13. Завод за заштиту споменика културе, Крагујевац.

3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

3.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1.1. Инжењерско-геолошки услови

Подаци о инжењерско-геолошким условима су преузети из документације коју је предузеће Хидропројекат саобраћај а.д., Београд израдило фебруара 2020. године (Геотехнички елаборат за потребе израде техничке документације за реконструкцију макадамског пута Сепци – Мраморац). Теренски истражни радови изведени су током октобра 2019. године.

На предметном подручју, у геолошкој грађи терена учествују седименти квартарне старости представљени делувилалним наслагама, док геолошку основу терена изграђују седименти лапоровите глине.

Испод површинских слојева је делувилална прашинасто песковита глина. Вредности појединих параметара су:

Запреминска тежина:

природно влажна ..... $\gamma = 19,7-20,7 \text{ kN/m}^3$,

сува ..... $\gamma_d = 16,40 -17,40 \text{ kN/m}^3$,

Природна влажност ..... $\omega = 19-21\%$,

СВР лабораторијски ..... $1,6-2,7\%$,

Оптимална влажност ..... $\omega = 15,5-18,2\%$,

Максимална сува запреминска тежина ..... $\gamma_{dmax} = 15-17 \text{ kN/m}^3$,

Бубрење..... $3,4-5,1\%$.

3.1.2. Хидрогеолошка својства

Делувилални седименти се одликују међузрнском порозношћу. У дубљим нивоима комплекса преовлађује секундарна прслинска порозност. Комплекс има функцију слабог хидрогеолошког колектора спроводника. Ниво подземне воде није констатован.

3.1.3. Сеизмичке карактеристике

Жаришта која одређују ниво сеизмичке угрожености на подручју Плана су Свилајнац, Рудник и Крагујевац.

Догођени максимални сеизмички интензитет на подручју територије општине био је 6° МЦС, као манифестација земљотреса Свилајнац.

Због лоших карактеристика тла, приликом градње потребне су мере санације у виду замене тла или цементна стабилизација или надоградња новим слојем дробљеног камена.

У даљој фази планирања неопходно је извршити детаљна геолошко-геотехничка истраживања терена у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“, бр. 101/15) и Правилником о садржини Пројекта геолошких истраживања и Елабората о резултатима геолошких истраживања („Сл. гласник РС“, бр. 51/96).

3.1.4. Климатске карактеристике

Клима је умерено континентална – зиме су релативно хладне и многи дани су са мразом, пролећа су кратка, лета су умерено топла и влажна, а јесени незнатно топлије. Облачност је највећа у јануару, фебруару и децембру, а најмања у августу.

3.1.5. Заштићена природна добра

Простор у обухвату Плана се не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите.

3.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.2.1. Заштићена културна добра

На простору у обухвату Плана не постоје евидентирана заштићена културна добра.

3.2.2. Идентификација хазарда

У контексту процене појаве акцидента, на основу доступних података, утврђено је да се у обухвату предметног Плана не налазе СЕВЕСО постројења/комплекси.

3.3. ОПРЕМЉЕНОСТ ИНФРАСТРУКТУРОМ

3.3.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Плана постоји мрежа општинских и некатегорисаних путева, тренутно већим делом без савременог коловозног застора. Просторним планом дефинисане су трасе општинских путева ОП-17 и ОП-13. У тренутку израде Плана у току је извођење радова на реконструкцији дела ових саобраћајница, према претходно израђеној пројектној документацији.

Док се за све општинске путеве планира изградња савременог коловозног застора и других елемената пута, за део некатегорисаних путева планира се да остану земљани или макадамски, како се не би угрозило функционисање ловишта.

3.3.2. Водна инфраструктура

3.3.2.1. Снабдевање водом

Подручје Плана се, према Просторном плану Општине Рача, снабдева водом са локалног изворишта преко постојећег насељског водоводног система. У обухвату Плана у ППО Рача планиран је цевовод $\varnothing 80$ мм.

Услед недовољног капацитета и степена изграђености система, снабдевање водом се решава и бушеним бунарима, формирањем интерног водоводног система.

У оквиру обухвата Плана постоји разграната мрежа система за наводњавање пољопривредних култура, са сопственим акумулацијама.

3.3.2.2. Одвођење отпадних и атмосферских вода

Одвођење отпадних вода није системски решено. Због непостојања насељске канализације ни развојних планова да се она изгради и омогући прикључење простора обухваћеног Планом на мрежу, одвођење и третман отпадних вода се решава интерно.

Одвођење атмосферских вода није системски решено. Атмосферске воде се тренутно делом упијају у тло, а делом се гравитационо сливају ка постојећим каналима и потоцима.

3.3.3. Енергетска инфраструктура и електронске комуникације

Електроенергетска мрежа и објекти

Напајање постојећих потрошача електричном енергијом је реализовано преко трафостаница са одговарајућом мрежом електроенергетских водова. Постојеће трафостанице изграђене су у склопу постојећих грађевинских објеката или као слободностојећи објекти.

Електроенергетски водови су изведени подземно и надземно у склопу саобраћајних и других слободних површина.

Гасна инфраструктура

У обухвату Плана нема изграђене термоенергетске мреже и објеката. Снабдевање топлотном енергијом се не планира у обухвату планског подручја. Такође, не планира се изградња нафтовода, па се не може планирати прикључење на ове системе.

У обухвату не постоје, нити су планирани гасоводи и гасоводни објекти. У непосредној близини предметног подручја постоји дистрибутивни гасовод од полиетиленских цеви, максималног радног притиска (MOP) 4 bar, у улици Брђанској, на к.п. бр. 3510 у К.о. Сепци.

Условно, за интерне потребе, снабдевање топлотном енергијом је могуће из сопствених топлотних извора – грејним телима на чврсто гориво или електричну енергију, или коришћењем обновљивих извора енергије – постављањем соларних колектора на кровним површинама објеката за искоришћење сунчеве енергије или уградњом топлотних пумпи, вертикалних и хоризонталних сонди за искоришћење геотермалне енергије

Електронска комуникациона инфраструктура

У обухвату Плана нема развијене електронско-комуникационе мреже и објеката.

Планом ће се оставити могућност изградње објеката и мреже електронских комуникација, уколико се укаже потреба. Биће омогућено постављање система за видео-надзор, антенских система електронских комуникација на земљи и објектима и сл.

3.4. МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

На простору у обухвату Плана, није успостављен мониторинг чинилаца животне средине тј. не постоје квалитативни и квантитативни подаци о природним ресурсима (ваздуха, воде и земљишта).

4. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму.

На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

4.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Дефинисање општих циљева Стратешке процене утицаја врши се на основу постојећег стања и капацитета простора, потреба за заштитом као и на основу смерница из планских докумената вишег хијерархијског нивоа. Општим циљевима Стратешке процене утицаја поставља се оквир за њихову даљу разраду кроз дефинисање посебних циљева и избора индикатора којима ће се мерити њихова оствареност, у циљу очувања животне средине као и спровођење принципа одрживог просторног развоја подручја плана.

Општи циљеви стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину су:

- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног економског развоја,
- обезбеђење адекватне превенције, мониторинга и контроле свих облика загађивања,
- примена адекватних мера заштите ваздуха, воде и земљишта од загађења током изградње и функционисања планираних садржаја,
- одрживо управљање отпадним материјама,
- активирање нових површина за привређивање уз поштовање критеријума заштите животне средине,
- формулисање елемената за програм праћења стања животне средине на простору у обухвату Плана.

4.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Посебни циљеви стратешке процене представљају разраду општих циљева. Они се дефинишу на основу наведених општих циљева стратешке процене, дефинисаних планских поставки и концепција.

Они треба да обезбеде субјектима одлучивања јасну слику о суштинским утицајима плана на животну средину, на основу које је могуће донети одлуке које су у функцији заштите животне средине и реализације основних начела одржавања развоја.

Посебни циљеви стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину односе се на:

- очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине,
- комунално опремање планског подручја,
- заштиту обрадивог пољопривредног земљишта,
- заштиту шуме,
- очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора,
- утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине,
- формирање зелених површина,
- смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште,
- успостављање система мониторинга,
- успостављање ефикасног система управљања отпадом,
- повећање атрактивности подручја и туристички развој,
- урбо-економска обнова предметног простора услед нове изградње,
- обавезу спровођења Поступка процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/04 и 36/09) и у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије" број 114/08).

4.3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА

На основу дефинисаних посебних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. Индикатори су веома прикладни за мерења и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Они представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за планирање.

Да би индикатори били поуздани на свим нивоима планирања као инструмент за компарацију, неопходан је усаглашен систем праћења који подразумева:

- јединствене показатеље,
- јединице мерења,
- метод мерења,
- период праћења,
- начин обраде података,
- приказивање резултата.

Подаци се прикупљају на разним нивоима и у разним институцијама: статистичким заводима, заводима за јавно здравље и здравствену заштиту, хидрометеоролошким службама, геолошким и геодетским заводима, заводима за заштиту природе и др.

Приказ индикатора одрживог развоја је лимитиран начином прикупљања и обраде статистичких података. Индикатори одрживог развоја морају бити коришћени у контактима са међународним организацијама и институцијама.

Имајући у виду обухват Плана, планиране садржаје, постојеће стање животне средине и дефинисане посебне циљеве стратешке процене утицаја, извршен је избор индикатора животне средине, ослањајући се на индикаторе дефинисане Правилником о Националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 37/11).

На простору у обухвату плана, релевантни су следећи индикатори:

- учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃,
- нутријенти у површинским и подземним водама,
- квалитет воде за пиће,
- угрожене и заштићене врсте,
- заштићене подручја,
- диверзитет врста,
- промена начина коришћења земљишта,
- садржај органског угљеника у земљишту,
- укупна количина произведеног отпада,
- производња отпада,
- укупни индикатор буке,
- површина, састојине и типови шума,
- шумске врсте,
- прираст и сеча шума,
- потрошња минералних ђубрива и средстава за заштиту биља,
- наводњавање пољопривредних површина,
- интензитет туризма.

5. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Циљ израде Стратешке процене утицаја на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Планом предвиђене активности.

5.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА МЕРАМА ЗАШТИТЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА

Закон не прописује шта су варијантна решења Плана која подлежу стратешкој процени утицаја.

Планом нису разматрана варијантна решења, али имајући у виду чињеницу да је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину прописана обавеза разматрања варијантних решења, у Извештају су разматране две могуће варијанте:

- **Варијанта I** - да се План детаљне регулације Сепци не усвоји;
- **Варијанта II** - да се План детаљне регулације Сепци усвоји и имплементира.

Утицаји стратешког карактера и укупни ефекти Плана на животну средину утврђују се кроз процену и поређење постојећег стања, циљева и планских решења, ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте доношења или недоношења плана.

Приказ Варијанте I - неусвајање плана

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Непостојање Плана значи непостојање адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово коришћење уз обавезне мере заштите и унапређења животне средине, прописане Стратешком проценом утицаја Плана на животну средину.

Прихватањем Варијанте I задржало би се постојеће стање у простору које подразумева:

- недостатак комуналне опремљености простора,
- неадекватно одвођење отпадних вода и нарушавање квалитета земљишта,
- непланско одлагање отпада,
- неискоришћеност природног и туристичког потенцијала простора,
- непостојање мониторинга чинилаца животне средине.

Неусвајање Плана, може за последицу имати:

- -недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин,
- -непланску реализацију појединачних пројеката и делатности, као и неконтролисану и непланску узурпацију и деградацију простора,
- -тенденцију неконтролисаног угрожавања квалитета ваздуха, вода и земљишта,
- -непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине.

Приказ Варијанте II - усвајање и имплементирање плана

Прихватањем Варијанте II створили би се услови за побољшање квалитета живота грађана, уз спровођење мера заштите и унапређења животне средине прописаних Планом и Стратешком проценом утицаја.

Усвајање Плана представља варијанту којом се стварају услови за:

- очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине,
- комунално опремање планског подручја,
- заштиту обрадивог пољопривредног земљишта,
- заштиту шуме,
- очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора,
- утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине,
- формирање зелених површина,
- смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште,
- успостављање система мониторинга,
- успостављање ефикасног система управљања отпадом,
- повећање атрактивности подручја и туристички развој,
- урбо-економску обнову предметног простора услед нове изградње,
- обавезу спровођења Поступка процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/04 и 36/09) и у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије" број 114/08).

5.2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Поређење варијанти је извршено на основу анализе свих позитивних и негативних утицаја које би оне имале на простор, а који су дати у претходном поглављу.

Најприхватљивија варијанта у погледу заштите животне средине, јесте она варијанта која би омогућила побољшање квалитета животне средине применом мера за спречавање негативних утицаја, поштовање принципа одрживог развоја, као и рационално коришћење свих природних ресурса.

Разлози за избор најповољније варијанте:

1. Варијанта неусвајања Плана и задржавање развоја по досадашњем тренду подразумева неискоришћеност природног и туристичког потенцијала простора, недостатак комуналне инфраструктуре, односно недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин, као и непостојање мониторинга животне средине.

2. У варијанти да се План усвоји, могу се очекивати бројни позитивни ефекти на све компоненте животне средине, уз примену свих прописаних мера заштите животне средине.

Узимајући у обзир све претходно наведено, у нашем случају, Варијанта II (усвајање Плана детаљне регулације Сепци) представља повољнију варијанту са аспекта заштите животне средине.

5.3. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА УТИЦАЈА ПЛАНА

У наставку стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте плана на животну средину. Као основа за развој ове методе послужиле су методе које су потврдиле своју вредност у земљама Европске уније.

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак + на позитивне промене (табела 1).

Табела 1: Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	-3	Јак негативан утицај
Већи	-2	Већи негативан утицај
Мањи	-1	Мањи негативан утицај
Нема утицаја/нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података
Позитиван	+1	Мањи позитиван утицај
Повољан	+2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+3	Јак позитиван утицај

Табела 2: Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај у простору регије
Општински	О	Могућ утицај у простору општине
Градски	Г	Могућ утицај у подручју града
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу града

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Плана. Вероватноћа утицаја одређује се према следећој скали:

Табела 3: Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	Утицај изванредан
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ
Мање од 1%	Н	Утицај није вероватан

Поред тога, додатни критеријуми се могу извести према времену трајања утицаја, односно последица. У том смислу могу се дефинисати привремени-повремени (П) и дуготрајни (Д) ефекти.

Табела 4: Време трајања утицаја

Ознака	Опис
Д	дуготрајни
П	привремени-повремени

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене утицаја.

У наредној табели дата су планска решења у предлогу плана обухваћена проценом утицаја:

Табела 5: Планска решења у предлогу плана обухваћена проценом утицаја

Ознака	Планско решење
1.	Инфраструктурно опремање предметног простора
2.	Дефинисање услова за одвођење отпадних вода у водонепропусне септичке јаме
3.	Реализација саобраћајница са савременим коловозним застором
4.	Планирање привредних делатности које неће угрозити квалитет животне средине
5.	Заштита пољопривредног земљишта
6.	Заштита шумског земљишта

Табела 6: Процена величине утицаја планских решења на животну средину

	Циљеви СПУ	1	2	3	4	5	6
1.	очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине	+3	+3	-1	-1	+3	+3
2.	комунално опремање планског подручја	+3	+3	+3	+2	0	0
3.	заштита обрадивог пољопривредног земљишта	-2	+2	-2	-2	+3	+3
4.	заштита шуме	0	0	0	-2	+3	+3
5.	очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора	0	0	-1	-2	+3	+3
6.	утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине	+2	+3	0	0	+3	+3
7.	формирање зелених површина	-1	-1	-1	-2	+3	+3
8.	смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште	+3	+3	+1	-1	+3	+3
9.	успостављање система мониторинга	0	0	0	0	+3	+3
10.	успостављање ефикасног система управљања отпадом	0	0	0	0	+1	0
11.	повећање атрактивности подручја и туристички развој	+3	+2	+3	0	+3	+3
12.	урбо-економска обнова предметног простора услед нове изградње	+3	+3	+3	+3	0	0

Табела 7: Процена просторних размера утицаја планских решења на животну средину

	Циљеви СПУ	1	2	3	4	5	6
1.	очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине	О	Л	Л	Л	Л	Л
2.	комунално опремање планског подручја	Л	Л	Л	Л		
3.	заштита обрадивог пољопривредног земљишта	Л	Л	Л	Л	Л	Л
4.	заштита шуме				Л	Л	Л
5.	очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора			Л	Л	О	О
6.	утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине	Л	Л			Л	Л
7.	формирање зелених површина	Л	Л	Л	Л	Л	Л
8.	смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште	Л	Л	Л	Л	Л	Л
9.	успостављање система мониторинга					Л	Л
10.	успостављање ефикасног система управљања отпадом					Л	
11.	повећање атрактивности подручја и туристички развој	О	Л	О		О	О
12.	урбо-економска обнова предметног простора услед нове изградње	Л	Л	Л	О		

Табела 8: Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

	Циљеви СПУ	1	2	3	4	5	6
1.	очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине	И	И	В	И	И	И
2.	комунално опремање планског подручја	И	И	И	И		
3.	заштита обрадивог пољопривредног земљишта	И	И	И	И	И	И
4.	заштита шуме				И	И	И
5.	очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора			В	В	И	И
6.	утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине	И	И			В	И
7.	формирање зелених површина	И	И	И	И	И	И
8.	смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште	И	И	В	В	И	И
9.	успостављање система мониторинга					В	В
10.	успостављање ефикасног система управљања отпадом					М	
11.	повећање атрактивности подручја и туристички развој	И	В	И		И	И
12.	урбо-економска обнова предметног простора услед нове изградње	И	И	И	И		

Табела 9: Процена времена трајања утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

	Циљеви СПУ	1	2	3	4	5	6
1.	очување еколошког капацитета простора и побољшање квалитета животне средине	Д	Д	Д	Д	Д	Д
2.	комунално опремање планског подручја	Д	Д	Д	Д		
3.	заштита обрадивог пољопривредног земљишта	Д	Д	Д	Д	Д	Д
4.	заштита шуме				Д	Д	Д
5.	очување и унапређење пејзажних вредности предметног простора			Д	Д	Д	Д
6.	утврђивање конкретних мера, услова и режима заштите животне средине	Д	Д			Д	Д
7.	формирање зелених површина	Д	Д	Д	Д	Д	Д
8.	смањење испуштања нутријената и других опасних материја у земљиште	Д	Д	П	П	Д	Д
9.	успостављање система мониторинга					П	П
10.	успостављање ефикасног система управљања отпадом					П	
11.	повећање атрактивности подручја и туристички развој	Д	Д	Д		Д	Д
12.	урбо-економска обнова предметног простора услед нове изградње	Д	Д	Д	Д		

5.4. КУМУЛАТИВНИ И СИНЕРГЕТСКИ ЕФЕКТИ

У складу са Законом о стратешкој процени (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Ови ефекти су делом идентификовани у претходном поглављу, али значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на подручју плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Као пример се може навести загађивање ваздуха, вода или пораст буке.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од збира појединачних утицаја. Синергетски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

Идентификација кумулативних и синергетских ефеката планских решења на животну средину приказана је у наредној табели:

Табела 10: Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Интеракција планских решења	Област стратешке процене утицаја
Управљање квалитетом ваздуха	
5, 6	Заштита пољопривредног земљишта и заштита шуме имаће позитивне ефекте на квалитет ваздуха.
3	Реализацијом саобраћајница повећаће се и интензитет саобраћаја, а самим тим и концентрација аерозагађења.
Управљање и заштита вода	
1, 2	Инфраструктурно опремање простора и решавање проблема одвођења отпадних вода у виду водонепропусних јама допринеће заштити квалитета вода.
Заштита и коришћење земљишта	
1, 2, 5	Инфраструктурно опремање простора, решавање проблема одвођења отпадних вода у водонепропусне септичке јаме, као и примена мера заштите пољопривредног земљишта имаће позитивне ефекте на очување квалитета земљишта.
3, 4	Реализација саобраћајница као и реализација привредних комплекса довешће до трајног заузимања земљишта као необновљивог природног ресурса.
Заштита од буке	
6	Заштита и обнављање шуме имаће позитивне ефекте на смањење нивоа буке.
1, 3	Приликом инфраструктурног опремања простора привремено ће се јавити повећани нивои буке, док ће реализација саобраћајних површина допринети повећању саобраћајног интензитета а самим тим и нивоа буке.
Становништво и људско здравље	
1, 2, 3, 5, 6	Инфраструктурно опремање простора, решавање проблема одвођења отпадних вода, реализација саобраћајница, заштита пољопривредног и шумског земљишта имаће позитивне ефекте на становништво.

5.5. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Процена карактеристичних утицаја за планско подручје, извршена је на основу карактеристика и структуре садржаја, намене и функције простора, као и природних карактеристика подручја.

Чињеница је да се имплементацијом планских решења изазива трајна промена у простору, чији се карактер вреднује у односу на услове којима се обезбеђује контролисано уређење

и управљање простором и животном средином. Мониторинг животне средине у функцији је контроле утицаја планских решења на животну средину.

5.5.1. Ваздух

Потенцијално загађење ваздуха на простору у обухвату Плана може се јавити у фази изградње објеката (током грађевинских радова), ангажовањем грађевинских машина и транспортних средстава. Ово загађење ће бити ограниченог и привременог карактера.

Такође, у фази експлоатације планираних објеката и након реализације саобраћајних површина очекује се и повећање интензитета саобраћаја што ће за последицу имати повремено прекорачење граничних вредности емисије одређених параметара.

Међутим сви ови утицаји се могу свести на минимум спровођењем прописаних мера заштите ваздуха.

Позитивни ефекти на квалитет ваздуха могу се очекивати применом мера заштите пољопривредног и шумског земљишта.

5.5.2. Земљиште

Приликом радова на инфраструктурном опремању простора доћиће до нарушавања површинског слоја земљишта. Међутим ови утицаји су привременог карактера и престају након извођења радова.

На простору у обухвату Плана идентификовани су следећи негативни утицаји на земљиште:

- деградација земљишта у току извођења грађевинских радова,
- потенцијално загађење земљишта приликом рада привредних комплекса,
- могуће загађење пољопривредног земљишта у току изградње и експлоатације планираних пројеката.

Дефинисање услова за одвођење отпадних вода у водонепропусне септичке јаме и примена мера заштите пољопривредног земљишта, имаће позитивне ефекте на квалитет земљишта.

5.5.3. Вода

У оквиру предвиђених делатности на простору у обухвату Плана, уз поштовање прописаних мера заштите, није очекивано да ће доћи до нарушавања квалитета вода.

Инфраструктурно опремање простора и решавање проблема одвођења отпадних вода, допринеће заштити квалитета вода на предметном простору.

5.5.4. Природна добра

Планске активности неће имати утицај на природна добра, с обзиром да на простору у обухвату Плана не постоје евидентирана заштићена природна добра.

Спровођење плана треба да допринесе укупном унапређењу стања животне средине кроз планирано уређење зелених површина. На тај начин ће се спречити ширење инвазивних коровских и др. биљних врста.

5.5.5. Становништво

Уколико се поштују све мере заштите дефинисане планским решењем за предметни простор, може се констатовати да Планом предвиђене активности неће имати негативне ефекте на становништво.

5.5.6. Непокретна културна добра

Планске активности неће имати утицај на културна добра, с обзиром да на простору у обухвату Плана не постоје евидентирана заштићена културна добра.

5.5.7. Инфраструктура

5.5.7.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Плана постоји мрежа општинских (ОП-13 и ОП-17) и некатегорисаних путева. Планом се предвиђа њихова реконструкција у складу са концепцијом и планираним наменама, која обухвата и делимичну промену трасе и формирање нових путева.

За потребе израде овог Плана прибављени су услови управљача – Јавног предузећа за управљање и развој инфраструктурних објеката Рача, број 355/2021, од 15.9.2021. године. У оквиру границе Плана налазе се путеви у надлежности овог предузећа на следећим катастарским парцелама:

К.о. Сепци:

к.п. бр. 531/4, 3512, 3513, 3584, 3590, 3629, 3614, 3508 (део), 3509 (део), 3510, 3511.

К.о. Вишевац:

к.п. бр. 177, 3492, 3502, 3462, 3436.

Поред наведених путева, планирана је и мрежа некатегорисаних путева.

У оквиру регулације општинских путева планирана је једнотрачна саобраћајница за двосмерни саобраћај, са одговарајућим мимоилазницама. Усвојена је ширина коловоза од 4 m, са ширином банке од 1 m. Предметну деоницу карактерише низак ниво саобраћајних токова, а налази се делом унутар насеља, чиме је максимална брзина ограничена на 50 km/h.

Одводњавање површинских вода са путева ће бити решено употребом одговарајућих подужних и попречних нагиба и слободним преласком воде преко банке, затим до земљаних канала којим се даље вода одводи до пропуста и реципијента.

По потреби се на местима приступа околним парцелама предвиђа зацевљење канала, тако да се омогући нормалан ток воде у одводним каналима, као и замена постојећих, уколико је потребно због промене кота постојећих канала услед издизања нивелете саобраћајнице.

Док се за све општинске путеве планира изградња савременог коловозног застора и других елемената пута, за део некатегорисаних путева планира се да остану земљани или са макадамским застором, како се не би угрозило функционисање ловишта.

Сви општински и некатегорисани путеви биће планирани као површине јавне намене.

Заштитни појас јавног пута одређен је грађевинским линијама, према правилима грађења – датим за све намене, као и према категорији пута.

5.5.7.2. Водна инфраструктура

На територији обухваћеној овим планом и у ближој околини нема водотокова и водних објеката од значаја за водопривреду, па план не прописује посебне водне услове.

За израду техничке документације за објекте за које је потребно прибављање водних услова, водни услови се издају у поступку обједињене процедуре и саставни су део локацијских услова (Допис Јавног водопривредног предузећа Србијаводе Београд, Водопривредни центар Морава Ниш, број 8472/1, од 16.9.2021. године).

У оквиру обухвата Плана не постоји систем јавног водовода, као ни јавне канализације. У оквиру Плана планира се:

- снабдевање водом;
- одвођење отпадних вода,
- одвођење технолошких отпадних вода,
- одвођење атмосферских вода.

Снабдевање водом

Подручје Плана се, према Просторном плану Општине Рача, снабдева водом са локалног изворишта преко постојећег насељског водоводног система. У обухвату Плана према ППО Рача планиран је цевовод $\varnothing 80$ mm.

За потребе израде овог Плана прибављени су услови Јавног комуналног предузећа Рача, број 52, од 10.11.2021. године, којима је констатовано да на подручју Плана не постоје објекти и инсталације у надлежности овог предузећа.

Услед недовољног капацитета и степена изграђености система, снабдевање водом биће по потреби решено бушеним бунарима, за сваки планирани садржај, односно даљим формирањем интерног водоводног система и постављањем пратеће опреме за потребе санитарне воде и хидрантске мреже, по законом утврђеним санитарно-хигијенским условима. По потреби могу се изградити резервоари, ради испуњавања законом прописаних противпожарних услова.

У оквиру обухвата Плана постоји разграната мрежа интерног система за наводњавање пољопривредних култура, са сопственим акумулацијама. Планира се даљи развој овог система.

Уколико се у будућности обезбеди могућност прикључка на јавни систем за снабдевање водом, могуће је планирати прикључке према условима надлежног комуналног предузећа или носиоца јавног овлашћења који управља овим системом.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Одвођење отпадних вода није системски решено. Због непостојања насељске канализације ни развојних планова да се она изгради и омогући прикључење простора обухваћеног Планом на мрежу, одвођење и третман отпадних вода ће се решавати интерно.

Све употребљене воде (санитарно-фекалне) треба спровести цевоводима до водонепропусних септичких јама, одговарајућег капацитета и по потреби преко постројења

за предтретман. Пражњење септичких јама треба поверити надлежном комуналном предузећу.

Нису предвиђени садржаји са технолошким отпадним водама. У случају појаве оваквих процеса треба тежити затвореном процесу коришћења вода. Отпадне технолошке воде треба пречистити одговарајућим процесом. Пречишћене отпадне технолошке воде, као и условно чисте технолошке воде, које се испуштају морају бити IIb класе.

У случају да се, због технолошког процеса рада, појави потреба за третманом и одвођењем технолошких вода, у зависности од њихове количине и нивоа загађености, то ће се решавати кроз конкретне пројекте, а на основу претходних услова и сагласности надлежних јавних предузећа и институција, у складу са законском регулативом.

Одвођење атмосферских вода није системски решено. Атмосферске воде се тренутно делом упијају у тло, а делом се гравитационо сливају ка постојећим каналима и потоцима.

Одвођење атмосферских вода се мора вршити одвојено од одвођења употребљених вода. Унутар грађевинских парцела ће се изградити отворени и зацевљени канали за одвођење атмосферских вода. Атмосферске воде са кровних и других незагађених површина, чији квалитет одговара IIb класи важеће Уредбе о класификацији вода могу се без пречишћавања испуштати у зелене површине у оквиру плана, или у постојеће канале за атмосферске воде у оквиру пута.

Услове за евентуално испуштање атмосферских вода у отворене атмосферске канале одређује носилац права на парцели на којој се налази канал, уз обавезу поштовања квалитета испуштене воде од минимално IIb класе.

Атмосферске воде које се одводе са зауљених и задрљаних површина морају се пречистити одговарајућим третманом (сепаратор уља, масти и лаких течности и таложник муља) пре испуштања. Садржај уља у пречишћеној води мора бити мањи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја мора бити мањи од 30 mg/l.

Приликом вођења фекалне канализације треба избегавати укрштање са инсталацијама водовода. У случају укрштања, канализационе цеви треба полагати испод водоводних цеви.

Уколико се појаве технолошке отпадне воде, по потреби их треба пречистити одговарајућим третманом и уколико задовољавају услове IIb класе испустити заједно са атмосферским водама или спровести у водонепропусне јаме.

5.5.7.3. Енергетска инфраструктура и електронске комуникације

Снабдевање електричном енергијом

Према прибављеним условима АД Електромрежа Србије Београд, број 130-00-UTD-003-1379/2021-002, од 16.9.2021. године, у обухвату Плана и његовој непосредној близини нема и није планирана изградња објеката и инфраструктуре у власништву овог предузећа.

За потребе израде овог Плана прибављени су и услови Електродистрибуција Србије д.о.о. Огранак Електродистрибуција Крагујевац, број 244157/1, од 6.10.2021. године. Према овим условима, Електроенергетски објекти: бетонска стубна трафо-станица 10/0,42 kVA бр. 231089 Сепци, СН и НН мрежа, које су повезане са наведеном СТС се налазе у фази изградње и предвиђени су за побољшање квалитета напајања, као и задовољење потреба електроенергетског напајања дефинисаног планом. Остале евентуалне потребе за електроенергетским напајањем у оквиру обухвата Плана је могуће реализовати помоћу

наведене СТС, повећањем снаге или изградњом нових ЕЕО, који би били повезани са СН мрежом чија је изградња у току.

Потребно је да се све активности у овој области одвијају са циљем да се спречи негативан утицај на животну средину. То подразумева примену свих норматива и стандарда који се примењују при изградњи овакве врсте објеката и поштовање услова надлежних органа и организација код издавања услова, одобрења и сагласности за изградњу електроенергетских објеката.

Електронске комуникације

Планом ће се оставити могућност изградње објеката и мреже електронских комуникација, у складу са планираним наменама и потребама, а у складу са техничким могућностима. Поред стандардних система (телефонија, интернет, телевизија), биће омогућено и постављање система за видео-надзор, антенских система електронских комуникација на земљи и објектима и сл. Услови изградње мреже и објеката електронско-комуникационе инфраструктуре ће се обезбедити од изабраног оператера.

Све активности везане за планиране циљеве у области електронских комуникација одвијаће се са циљем да се спречи негативан утицај на животну средину. Уз све потребне мере заштите, процењује се да планиране активности неће имати утицаја на очување и унапређење квалитета животне средине.

5.5.7.4. Гасна инфраструктура

У непосредној близини предметног подручја постоји дистрибутивни гасовод од полиетиленских цеви, максималног радног притиска (МОР) 4 бар, у улици Брђанској, на к.п. бр. 3510 у К.о. Сепци.

За потребе израде овог Плана прибављени су услови Јавног предузећа Србијагас Нови Сад, број 06-07/21243, од 6.10.2021. године, којима је констатовано да у обухвату Плана не постоји изграђена гасоводна мрежа или објекти у надлежности овог предузећа, те тако нема посебних услова у погледу заштите изграђене гасоводне мреже.

За потребе гасификације потенцијалних потрошача у обухвату Плана предвиђа се дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских цеви, максималног радног притиска (МОР) 4 бар, у складу са густином и наменом планираних садржаја. Дистрибутивни гасовод планира се у регулационом појасу саобраћајница, у јавном земљишту, у зеленим површинама или тротоарима са једне или обе стране саобраћајнице, зависно од потенцијалних потрошача, тако да се омогући једноставно прикључење на дистрибутивни гасовод.

Све активности везане за планиране циљеве у области гасне инфраструктуре одвијаће се са циљем да се спречи негативан утицај на животну средину. Уз све потребне мере заштите, процењује се да планиране активности неће имати утицаја на очување и унапређење квалитета животне средине.

6. МЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Ради заштите квалитета воде, ваздуха, земљишта као и заштите од буке, решења планираних објеката и пратеће инфраструктуре на простору у обухвату плана, усагласиће се са свим актуелним техничким прописима а нарочито са Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18, 95/18 - др. закон).

На простору у обухвату Плана, забрањују се делатности које могу имати негативне утицаје на животну средину у смислу загађења ваздуха, вода, земљишта, нерегуларног одлагања отпада и емитовања повишених нивоа буке.

За објекте који могу имати негативне утицаје на животну средину, надлежни орган прописује потребу израде студије процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/05) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08).

Мере заштите ваздуха

На простору у обухвату Плана, тренутно не постоје значајнији загађивачи ваздуха, с обзиром на намену простора и мало саобраћајно оптерећење. Након реализације планираних саобраћајница и привредних садржаја очекује се повећање интензитета саобраћаја. Осим аерозагађења које настаје приликом кретања возила, још један вид загађења ваздуха представљају и дивље депоније, које доводе до емисије метана и ширења непријатних мириса.

Праћење и контрола квалитета ваздуха на предметном подручју ће се вршити у складу са Законом о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 10/13, 26/21-др. закон), Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласним РС", бр. 11/10, 75/10 и 63/13), односно у складу са важећим прописима који регулишу ову област.

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- успостављањем мониторинга квалитета ваздуха,
- очувањем богате вегетације и спречавањем крчења шуме,
- озелењавањем комплекса намењених привредним делатностима,
- санацијом дивљих депонија,
- спречавањем одвијања делатности које могу нарушити квалитет ваздуха, у смислу продукције токсичних материја, непријатних мириса и сл.,
- коришћењем еколошких енергената за грејање постојећих и будућих објеката.

Мере заштите вода

Заштита вода подразумева примену следеће законске регулативе:

- Закона о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18, 95/18 – др. закон),
- Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 67/11, 48/12 и 1/16),

- Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", број 24/14),
- Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", број 50/12),
- Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода ("Службени гласник РС", бр. 74/11), односно примену свих важећих прописа који регулишу ову област.

Одвођење употребљених и атмосферских вода мора бити сепарационо.

Атмосферске воде са кровних и других незагађених површина, чији квалитет одговара IIb класи важеће Уредбе о класификацији вода могу се без пречишћавања испуштати на зелене површине у оквиру плана, или у постојеће канале за атмосферске воде у оквиру пута.

Атмосферске воде које се одводе са зауљених и запрљаних површина морају се пречистити одговарајућим третманом (сепаратор уља, масти и лаких течности и таложник муља) пре испуштања. Садржај уља у пречишћеној води мора бити мањи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја мора бити мањи од 30 mg/l.

Све употребљене воде (санитарно-фекалне) треба спровести цевоводима до водонепропусних септичких јама, одговарајућег капацитета и по потреби преко постројења за предтретман. Пажњење септичких јама треба поверити надлежном комуналном предузећу. Режим пажњења треба одредити у зависности од запремине септичке јаме и броја прикључених корисника.

Мере заштите земљишта

Услови и начин коришћења земљишта на простору плана обавезују све, да приликом коришћења и експлоатације земљишта обезбеђују рационално коришћење и заштиту овог природног ресурса.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта и обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15) и другим законима.

Загађивач земљишта који испуштањем опасних и штетних материја загађује земљиште, дужан је да сноси трошкове рекултивације, односно санације земљишта.

На пољопривредном земљишту неопходно је контролисано примењивати агротехничке мере заштите биља (ограничити употребу хемијских средстава заштите биља-пестициди, ђубрива и сл.).

Неопходно је поштовати одредбе закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08 – др.закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др.закон), које се односе на заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта за земљиште које ће у границама плана по врсти и намени остати пољопривредно земљиште.

Одредбом члана 15. Закона о пољопривредном земљишту прописано је да се пољопривредно земљиште корити за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним овим законом.

Одредбом члана 22. Закона о пољопривредном земљишту, прописана је забрана коришћења обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе. Одредбом члана 23. Закона о пољопривредном земљишту, прописано је у којим случајевима постоји могућност изузетка забране коришћења обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе.

Такође, неопходно је забранити стихијско одлагање отпада и извршити санацију и рекултивацију неуређених одлагалишта отпада на простору Плана.

У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој

земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно како би се спречила његова деградација услед продирања опасних материја. Земљиште треба контролисати у складу са Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС", бр. 23/94), Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС", бр. 30/18, 64/19) и др. важећом регулативом из ове области.

Мере заштите од буке

Планско подручје није угрожено повећаним нивоима буке.

Ради превенције, али и заштите простора од прекомерне буке, потребно је успоставити одговарајући мониторинг, а уколико ниво буке буде прелазио дозвољене вредности у околној животној средини у складу са Законом о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", број 96/21) предузимаће се одговарајуће мере за отклањање негативног утицаја буке на животну средину.

Мере управљања отпадом

Поступање са отпадним материјама треба ускладити са Законом о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18 – др. закон) и подзаконским актима која проистичу из овог закона – Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада ("Службени гласник РС", број 92/10), Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије ("Службени гласник РС", број 98/10), односно са свим важећим прописима који регулишу ову област.

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју плана утврђују се следеће мере:

- санација и рекултивација постојећих дивљих депонија,
- дефинисање принципа третмана и одлагања специфичних врста отпада,
- обезбеђење највишег нивоа комуналне хигијене спречавањем неадекватног депоновања отпада,

- третман животињског отпада спроводити у складу са Законом о ветеринарству, који подразумева нешкодљиво уклањање лешева животиња и других отпадака животињског порекла.

6.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Непропусне септичке јаме, као прелазно решење, треба да буду дефинисане као стандард за све објекте. Изградњу комуналне инфраструктуре урадити на основу услова надлежних институција.

Грејање објеката организовати по одговарајућим еколошким стандардима са циљем повећања степена енергетске ефикасности.

Не простору плана не планирати изградњу објеката који могу угрозити животну средину - буком, гасовима, отпадним материјама или другим штетним дејствима, односно за које нису предвиђене мере којима се у потпуности обезбеђује околина од загађења.

Очувати пољопривредно земљиште наменским коришћењем, успостављањем ефикасних механизма контроле спровођења одговарајућих урбанистичких и просторно-планских мера и водећи рачуна о његовом потенцијалу и производној вредности.

Неопходно је предвидети планско и одрживо газдовање шумским ресурсима (коришћење, унапређење и заштита).

Предвидети очување и заштиту високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре.

Предвидети прибављање сагласности надлежних институција за извођење радова који изискују евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре, како би се уклањање вегетације свело на најмању могућу меру.

Приликом озелењавања простора предност дати аутохтоним врстама биљака, отпорним на аерозагађење, које имају густу и добро развијену крошњу.

Потребно је утврдити обавезну санацију или рекултивацију свих деградираних површина.

Извођач радова је обавезан да, уколико у току радова пронађе геолошка или палеонтолошка документа која би могла представљати заштићену природну вредност, иста пријави Министарству заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе.

6.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

У складу са чланом 109. Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон), ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен.

6.3. ЗАШТИТА ОД ЈОНИЗУЈУЋЕГ И НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

Ради заштите од јонизујућег зрачења потребно је обезбедити услове за ефикасну контролу извора јонизујућег зрачења у радним процесима и успоставити систематску контролу радиоактивне контаминације животне средине.

Поред радиоактивних супстанци, за које се зна у којој мери могу бити штетне, треба водити рачуна и о другим нерадиоактивним материјалима који зраче и у извесној мери могу бити штетни, што се односи на готово све грађевинске материјале који се користе.

У спровођењу заштите од нејонизујућих зрачења предузимају се следеће мере:

- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини.

Неопходно је планирати изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса у складу са одредбама Закона о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, број 36/09) и извршити стручну оцену оптерећења животне средине за поједине изворе и могућност постављања нових, уз обавезу да се прикаже постојеће и планирано стање.

6.4. ЗАШТИТА ОД АКЦИДЕНАТА

Ради предузимања мера за спречавање удеса и ограничавања утицаја тог удеса, потребно је поштовати одредбе Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 92/11 и 93/12), где је наведено да је привредно друштво и друго правно лице дужно да прибави сагласност надлежног министарства на израђен и достављен План заштите од удеса у складу са Правилником о врстама и количинама опасних материја, објектима и другим критеријумима на основу којих се сачињава План заштите од удеса и предузимају мере за спречавање удеса и ограничавање утицаја удеса на живот и здравље људи, материјална добра и животну средину („Службени гласник РС”, бр. 48/16) и Правилником о начину израде и садржају Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, бр.82/12).

Удес (акцидент) јесте изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу одлагању или дуготрајном неадекватном чувању.

У случају непланираног загађења животне средине неопходно је да се без одлагања предузму мере ради смањења штете у животној средини или уклањања даљих ризика, опасности и штете у животној средини. У ове мере спадају превентивне мере заштите и мере приправности и одговорности на удес.

6.6. УСЛОВИ ЗА ИЗГРАДЊУ САОБРАЋАЈНИХ ПОВРШИНА

За изградњу нових и реконструкцију постојећих саобраћајних површина обавезно је поштовање одредби:

- Закона о путевима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 41/18 и 95/18 - др. закон),
- Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 - УС, 55/14, 96/15 - др. закон, 9/16 - УС, 24/18, 41/18, 41/18 - др. закон, 87/18, 23/19 и 128/20 – др. закон),
- Закона о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 - др. закон), и осталим прописима који регулишу ову област,
- Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута ("Службени гласник Републике Србије", број 50/11),
- Правилника о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Службени гласник РС", број 22/15),
- Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу ("Службени гласник РС", број 22/15).

Приликом израде пројектне документације за прикључак на општински пут и приступног пута морају се поштовати следећи услови:

- На планираном прикључку мора се обезбедити одговарајућа прегледност,
- коловоз мора бити димензионисан према саобраћајном оптерећењу,
- обезбедити адекватно решење прихватања и одводњавања површинских вода, уз усклађивање са системом одводњавања општинског пута,
- коловоз прикључне саобраћајнице мора бити пројектован сходно чл. 41-43. Закона о путевима.

Услови прикључења планираних садржаја и изградња интерних саобраћајница:

- Грађевинска парцела мора имати колски приступ на јавни пут.
- Уколико грађевинска парцела нема директан приступ на јавну површину (саобраћајницу), обавезно мора имати приступни пут до јавне саобраћајнице минималне ширине парцеле 3,50 m (колско-пешачка стаза) - уколико се обезбеђује приступ само једној грађевинској парцели, односно минималне ширине парцеле пута 6,00 m - уколико се обезбеђује приступ за више грађевинских парцела.
- Слеп двосмерни приступ, за више грађевинских парцела, дужине веће од 50 m, мора имати припадајућу окретницу (димензионисану по меродавном возилу).
-
- Пољопривредне парцеле, када није могуће остварити директан приступ са јавног пута, могу имати приступ и преко суседних пољопривредних парцела, односно прилазног пута према Закону о путевима, члан 2.
-
- Ограде и дрвеће поред приступа подижу се тако да не ометају прегледност и не угрожавају безбедност саобраћаја.
- Коловоз на месту прикључка завршно обрађивати коловозним застором димензионисаним за одговарајуће саобраћајно оптерећење јавног пута.

- У оквиру зелених површина у раскрсницама, планирати садњу ниског декоративног растиња које задовољава услове прегледности.
- Обезбедити несметано отицање атмосферских вода са саобраћајних површина и онемогућити њихово евентуално продирање и задржавање на коловозу.

Општи услови за постављање инсталација:

Трасе инсталација морају се пројектно усагласити са постојећим инсталацијама поред и испод јавних путева.

- Минимална дубина предметних инсталација износи 1,35 m до горње коте инсталација,
- Минимална дубина предметних инсталација испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног) од коте дна канала до горње коте инсталација износи 1,20 m.
- Приликом постављања надземних инсталација стубове планирати изван заштитног појаса јавног пута.
- Стубови електро и т.т. водова не смеју бити унутар површине приступног пута и морају бити удаљени од истих минимално 1 m.
- Водити рачуна о томе да се стубови поставе на растојању које не може бити мање од висине стуба, мерено од спољне ивице земљишног појаса пута, као и да се обезбеди сигурносна висина од 7 m од највише коте коловоза до ланчанице, при најнеповољнијим температурним условима.

Услови за паралелно вођење инсталација са путем:

- За свако вођење инсталација дуж парцеле јавног пута потребно је прибавити услове управљача пута, као и услове других надлежних ималаца јавних овлашћења.
- Не дозвољава се вођење предметних инсталација по косинама усека или насипа, кроз јаркове и кроз локације које могу бити иницијалне за отварање клизишта и нарушавање стабилности пута.
- На местима где није могуће задовољити услове из претходног става мора се пројектовати и извести адекватна заштита трупа предметног пута.

Заштитни појас пута:

У заштитном појасу поред категорисаног јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и грађење и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих, функционалних, садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу. За општински пут заштитни појас прописан законом је 5 m од границе путног земљишта. Заштитни појас јавног пута одређен је грађевинским линијама, према правилима грађења –датим за све намене, као и према категорији пута.

У заштитном појасу може да се гради, односно поставља линијски инфраструктурни објекат: железничка инфраструктура, електроенергетски вод, нафтовод, гасовод, објекат висинског превоза, линијска инфраструктура електронских комуникација, водоводна и канализациона инфраструктура и слично, ако су за извођење тих радова прибављени услови и решење. Управљач јавног пута дужан је да обезбеди надзор над извођењем радова за наведену инфраструктуру.

6.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ У ОБЛАСТИ ВОДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

6.7.1. Снабдевање водом

Како не постоје услови за прикључење на јавну водоводну мрежу, потребно је за сваки појединачни случај урадити пројектну документацију за интерно снабдевање водом коришћењем бушеног бунара. Бушени бунар мора бити удаљен минимално 25 метара од најближе септичке јаме или упојног бунара.

Капацитет бунара треба да задовољи потребе за санитарном и технолошком водом, а уколико је потребно, и хидрантске мреже. Ако капацитет бунара не може да задовољи потребе за водом хидрантске мреже, потребно је изградити резервоар капацитета у складу са противпожарним условима.

Минимална дубина укопавања свих цевовода интерне водоводне мреже износи 80 см.

Није дозвољена изградња објеката високоградње изнад водоводне мреже.

Минимално хоризонтално растојање водоводне мреже од других инсталација и објеката инфраструктуре је 1 m, а вертикално растојање водоводне мреже од других инсталација и објеката инфраструктуре 0,5 m. Задате вредности представљају растојања од спољне ивице цевовода до спољне ивице инсталација и објеката инфраструктуре. Уколико није могуће испоштовати тражене услове, пројектом предвидети одговарајућу заштиту инсталација водовода.

6.7.1. Одвођење отпадних и атмосферских вода

Одвођење употребљених и атмосферских вода мора бити сепарационо.

Атмосферске воде које задовољавају услове IIb класе могу се испустити на зелене површине или у отворене атмосферске канале.

Отпадне воде треба одводити одвојено од атмосферских, до водонепропусних септичких јама. Режим пражњења треба одредити у зависности од запремине септичке јаме и броја прикључених корисника.

Приликом вођења фекалне канализације треба избегавати укрштање са инсталацијама водовода. У случају укрштања, канализационе цеви треба полагати испод водоводних цеви.

Уколико се појаве технолошке отпадне воде, по потреби их треба пречистити одговарајућим третманом и уколико задовољавају услове IIb класе испустити заједно са атмосферским водама или спровести у водонепропусне јаме.

6.8. МЕРЕ ЗАШТИТЕ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЕЛЕКТРОНСКИХ КОМУНИКАЦИЈА

6.8.1. Електроенергетски систем

Свака градња у близини и испод електроенергетских објеката: водова 35 kV, 10 kV и 0,4 kV, као и у близини трафо-станица 35/10/0,4 kV је условљена:

- Законом о енергетици (Сл. гласник РС број 145/14, 95/18 – др. закон и 40/21);

- Законом о планирању и изградњи (Сл. гласник РС број 72/09, 81/09, 64/10 – Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – Одлука УС, 50/13 – Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/14 и 145/14 и 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 – др. закон и 52/21);
- Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 – 400 kV (Сл. лист СФРЈ број 65/88, Сл. лист СРЈ број 18/92);
- Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV (Сл. лист СФРЈ број 6/92);
- Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона 1000 V (Сл. лист СФРЈ број 4/74);
- Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V (Сл. лист СРЈ број 61/95);
- Законом о заштити од нејонизујућих зрачења (Сл. гласник РС број 36/09);
- Техничким препорукама ЕД Србије (ТП-1, ТП-3, ТП-7).

У случају потребе за измештањем ЕЕО потребно је прибавити пројектни задатак од Електродистрибуције. Пројектно-техничка документација се израђује о трошку странке и на њу је потребно добити мишљење, односно ревизију Електродистрибуције. Измештање се изводи по основу уговора о измештању ЕЕО и о трошку странке.

Остали општи технички услови дати су у приложеним условима Електродистрибуције у документационој основи.

Правила за изградњу мреже и објеката електроенергетске инфраструктуре:

- Целокупну електроенергетску мрежу и објекте пројектовати и извести према условима Електродистрибуција Србије д.о.о. Огранак Електродистрибуција Крагујевац.
- Електроенергетску мрежу полагати најмање 5 m од објеката и 1 m од саобраћајнице.
- При укрштању са саобраћајним површинама кабл мора бити постављен у заштитну цев, а угао укрштања мора бити 90°, у изузетним случајевима 60°.
- Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање 0,5 m за каблове 1 kV, односно 1 m за каблове 20 kV. Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90°. Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла.
- Дозвољено је паралелно вођење енергетског кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,5 m. Укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,3 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90°.
- За расветна тела користити светилке високе енергетске ефикасности (ЛЕД расвета, натријумове ниског притиска и сл.).

6.8.2. Електронске комуникације

Правила за изградњу мреже и објеката електронско-комуникационе инфраструктуре:

- Сви планирани ТТ каблови се полажу према важећим техничким прописима у профилима саобраћајних површина према датим регулационим елементима;

- Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,5 m. Укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,3 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90°;
- Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање 0,5 m за каблове 1 kV, односно 1 m за каблове 20 kV. Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90°;
- На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблови се полажу кроз кабловску канализацију (заштитну цев);
- Дубина полагања каблова не сме бити мања од 0,80 m, осима ако се каблови полажу у микро рову, на дубини од мин. 0,20 m;
- До ормана за смештај телекомуникационе опреме потребно је обезбедити приступну пешачку стазу минималне ширине 1,5 m од најближе јавне саобраћајнице.

6.9. МЕРЕ ЗАШТИТЕ У ОБЛАСТИ ГАСНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

При избору трасе пројектованих гасовода мора се осигурати безбедан и поуздан рад дистрибутивног гасовода, као и заштита људи и имовине, т.ј. спречити могућност штетних утицаја околине на гасовод и гасовода на околину.

При избору трасе гасовода мора се осигурати:

- да гасовод не угрожава постојеће или планиране објекте и планирану намену земљишта у складу са Планом;
- рационално коришћење подземног простора и грађевинске површине;
- испуњеност услова у погледу техничких захтева других инфраструктурних објеката у складу са посебним прописима;
- усклађеност са геотехничким захтевима.

Потребно је поштовати сва прописана растојања од гасних инсталација, а у складу са:

- Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar (Сл. гласник РС број 86/15) и
- Техничким условима за изградњу у заштитном појасу гасоводних објеката, датим у приложеним условима ЈП Србијагас у документационој основи.

7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА И ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Према члану 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процену утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.

Предметни План је најнижег хијерархијског нивоа из домена урбанистичких планова, према Закону о планирању и изградњи, те нема основа за давање смерница за стратешке процене утицаја за ниже хијерархијске нивое.

За све пројекте који се буду реализовали у границама обухвата плана, утврђује се обавеза предузимања мера заштите животне средине, а за пројекте који могу имати утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, обавезно је покретање поступка процене утицаја на животну средину.

Студију процене утицаја за постојеће и планиране садржаје треба радити са циљем да се прикупе подаци и предвиде утицаји на здравље људи, флору и фауну, земљиште, воду, ваздух, материјална и културна добра и узајамно деловање свих чинилаца на сваком од наведених објеката, као и мере којима се штетни утицаји могу спречити, смањити или отклонити.

8. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА (МОНИТОРИНГ)

Успостављање система праћења компонената животне средине, је део стратешког одређења у очувању изузетних природних и културно-историјских вредности природног добра, уз одрживо коришћење обновљивих природних ресурса. Због тога израда катастра загађивача на територији општине и развој мониторинг система представља један од приоритета заштите животне средине. Резултати мониторинга на најбољи начин осликавају промене у времену и простору и тиме обезбеђују могућност адекватног и правовременог реаговања, кориговања започетих активности и тестирања исправности утврђених програма заштите и развоја.

Према члану 69. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18, 95/18 – др. закон), циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- обезбеђење мониторинга;
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- дефинисање мониторинга загађивача;
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

Основни параметри који треба да се прате на простору у обухвату Плана треба да обухвате главне компоненте животне средине:

- земљиште,
- воду,
- ваздух,
- буку.

Поред праћења ових основних параметара животне средине, прате се и други параметри који указују на квалитет животне средине, нпр. мониторинг отпада.

У циљу свеобухватног сагледавања свих проблема, потребно је додатно консултовати све надлежне органе и организације, како би се створила савремена мрежа која одговара свим европским стандардима, имајући у виду да је заштита животне средине веома важан сегмент нашег будућег развоја и просперитета.

Мониторинг земљишта

Активности на мониторингу квалитета земљишта на простору у обухвату Плана подразумевају праћење стања и промена у оквиру следећих параметара земљишта:

- физичко-хемијске карактеристике (општи параметри: физичко хемијски показатељи квалитета, микроелементи, тешки метали, специфични органски полутанти: угљоводоници, пестициди),
- микробиолошке карактеристике (садржај органске материје, укупан садржај органског угљеника, садржај опасних и штетних материја, тешких метала, минералних уља и др.).

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које је утврђена евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Контролу квалитета земљишта потребно је спроводити у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18, 95/18 – др. закон), Законом о заштити земљишта ("Службени гласник РС", бр. 112/15), Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС", број 23/94).

Мониторинг воде

Мониторинг вода треба вршити у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18 и 95/18-др.закон), Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 - др.закон) и др.важећим подзаконским актима.

Потребно је да се испитују следећи параметри: температура воде, температура ваздуха (на терену), боја, мирис, видљиве материје, рН, укупне суве материје, жарени остатак, губитак жарењем, суспендоване материје, таложне материје, НРК, ВРК5 (хомогенизован узорак), ВРК5 (филтриран узорак), амонијак, нитрати, уља (угљенотетрахлоридни екстракт), сулфати, сулфиди, хлориди, гвожђе, феноли, детерџенти (као алкилбензол сулфонат), натријум, укупни фосфор, укупни азот, калијум, електропроводљивост и беланчевине.

Подаци ових мерења треба да послуже за санацију стања, а база података за прорачуне пројектовања система за пречишћавање отпадних вода, као и за информисање и едукацију грађана из ове области.

Мониторинг ваздуха

Мониторинг треба да се врши ради процене аерозагађења на основу мерених или процењених података и добијања информација о загађујућим материјама, које доспевају у атмосферу и концентрацији око извора загађења.

Контролу квалитета ваздуха треба организовати тако да се прво изврши идентификација свих могућих присутних полутаната. Након идентификације присутних полутаната, потребно је организовати систематско испитивање квалитета ваздуха, мерењем концентрације присутних загађујућих материја.

Праћење и контрола ваздуха на предметном подручју ће се вршити у складу са Законом о заштити ваздуха ("Службени гласник Републике Србије", бр. 36/09, 10/13, 26/21-др.закон), Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник Републике Србије", бр. 11/10, 75/10 и 63/13) и др.подзаконским актима.

Мониторинг буке

Праћење нивоа буке неопходно је извршити у складу са Законом о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 96/21), Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Службени гласник РС", број 72/10) и др.подзаконским актима из ове области.

Мониторинг отпада

Мониторинг отпада треба вршити ради изналажења оптималних варијанти за решавање санације насталог отпада.

У циљу правилног управљања отпадом неопходно је идентификовати све врсте отпадних материја које ће се генерисати и класификовати према пореклу (опасан отпад, комунални чврст отпад, индустријски отпад). Поступање са отпадним материјама треба да буде у складу са Законом о управљању отпадом ("Службени гласник Републике Србије", бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-др.закон) и осталим подзаконским актима.

Предвиђање промена параметара квалитета животне средине на подручју плана

На основу свих података, користећи информациони систем заштите животне средине, могуће је предвидети, спречити еколошке катастрофе и утврдити оптималне мере за санацију и рекултивацију.

Подаци о стању и квалитету животне средине првенствено треба да буду усмерени на формирање информационих основа за функционисање система, што значи планирано и перманентно формирање записа у бази података система о измереним и утврђеним вредностима параметара квалитета свих елемената животне средине.

Припрема и извођење превентивних активности заштите животне средине

Превентивне активности на заштити животне средине се припремају и извршавају на основу предвиђања промена стања животне средине, и посредно, на основу анализе стања и квалитета животне средине. Припреме и извођење превентивних активности на заштити животне средине треба да обухватају:

- оперативни план превентивних активности заштите животне средине,
- израду планова превентивног деловања на појединачним локалитетима,
- израду планова потребних ресурса за планиране превентивне активности на заштити животне средине,
- припрему неопходне оперативне документације за извођење превентивних активности,
- израду подлога за надзор и контролу извођења превентивних активности заштите и
- контролу квалитета извршених поступака на заштити животне средине.

9. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа. Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10).

Будући да су досадашња искуства недовољна у примени стратешке процене предстоји решавање бројних проблема. У досадашњој пракси стратешке процене планова присутна су два приступа:

1. технички: који представља проширење методологије процене утицаја пројеката на планове и програме где није проблем применити принципе за EIA (процену утицаја на животну средину),

2. планерски: који захтева битно другачију методологију из следећих разлога:

- планови су знатно сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини,
- планови се заснивају на концепту одрживог развоја и у већој мери поред еколошких обухватају друштвена и економска питања,
- због комплексности структура и процеса, као и кумулативних ефеката у планском подручју нису примењиве симулационе математичке методе,
- при доношењу одлука већи је утицај заинтересованих страна и нарочито јавности, због чега примењене методе и резултати процене морају бити разумљиви учесницима процеса процене.

Због наведених разлога у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријална анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика итд.

Као резултанта примене било које методе појављују се матрице којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти. Матрице се формирају успостављањем односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима.

У овој стратешкој процени примењена је методологија процене која је код нас развијана и допуњавана у последњих неколико година^{1 2 3} и која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији.⁴

Општи методолошки поступак који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени састоји се из неколико фаза, и то:

---

¹ Стојановић Б. , Процена утицаја на животну средину и услови за заштиту и унапређење животнесредине, Секторски прилог за „Генерални план Приштине“, ИАУС, 1996.

² Стојановић Б., Управљање животном средином у просторном и урбанистичком планирању – Стање и перспективе, у монографији "Новији приступи и искуства у планирању", ИАУС, 2002, стр.119-140.

³ Стојановић Б., Н. Спасић, Критички осврт на примену закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању, ИЗГРАДЊА, Бр.1, 2006, стр. 5-11.

⁴ A Source Book on Strategic Environmental Assessment of Transport Infrastructure Plans and Programs, European Commision DG TREN, Brussels, October 2005.

Анализирајући поступак израде Извештаја, може се закључити да се он састоји, из четири основне фазе:

- полазне основе, анализа и оцена стања,
- процена могућих утицаја на животну средину,
- мере заштите животне средине,
- програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Извештај о стратешкој процени ради се у фази израде Плана детаљне регулације Сепци. Оба документа биће изложена на јавни увид са обезбеђењем учешћа јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени.

Тешкоће при изради Стратешке процене утицаја на животну средину

У процесу израде Стратешке процене утицаја Плана на животну средину нису уочене тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера предметног Плана на животну средину. За оцену стања животне средине извршена је процена на основу постојећих података о стању животне средине планског подручја, услова надлежних институција, природних карактеристика, као и друге доступне документације.

У поступку израде Извештаја, успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, овлашћеним институцијама и надлежним органом за послове заштите животне средине.

Уочене тешкоће, значајне за квалитетну процену стања животне средине и ток процене утицаја стратешког карактера су:

- непостојање јединствене методологије за израду Стратешке процене утицаја на животну средину,
- непостојање података који се односе на мониторинг животне средине на простору у обухвату плана.

10. ЗАКЉУЧЦИ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ

Стратешка процена утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину урађена је у поступку израде Плана детаљне регулације Сепци, на основу Одлуке о приступању изради Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације Сепци на животну средину, број 350-13/2021-IV-02, од 20.4.2021. године.

Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Мере заштите животне средине односе се на укупан простор и непосредно окружење, на постојеће и планиране активности и мере заштите животне средине које се односе на укупну инфраструктуру.

На основу валоризације простора предложене су мере којима се штетни утицаји могу спречити, смањити или отклонити.

На основу анализе могућих утицаја и вредновања очекиваних промена и ефеката у простору у контексту одрживог коришћења природних ресурса, закључак овог Извештаја је да имплементација планских решења представља трајну последицу у смислу узурпирања земљишта као тешко обновљивог природног ресурса изградњом планираних објеката, односно извођењем радова током изградње и функционисања планираних садржаја.

С тим у вези, обавезна је примена мера заштите животне средине, дефинисаних Планом, овим Извештајем као и законском регулативом и техничким нормативима, који се односе како на изградњу и опремање простора инфраструктуром, тако и на обавезе и надлежности спровођења контроле и надзора над применом мера и мониторинга животне средине.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих техничко-технолошких решења. Утицаји планираних активности на животну средину ће се разрађивати са већим нивоом детаљности у оквиру процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

Планско решење усаглашено је са достављеним условима надлежних институција.

11. КОРИШЋЕНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

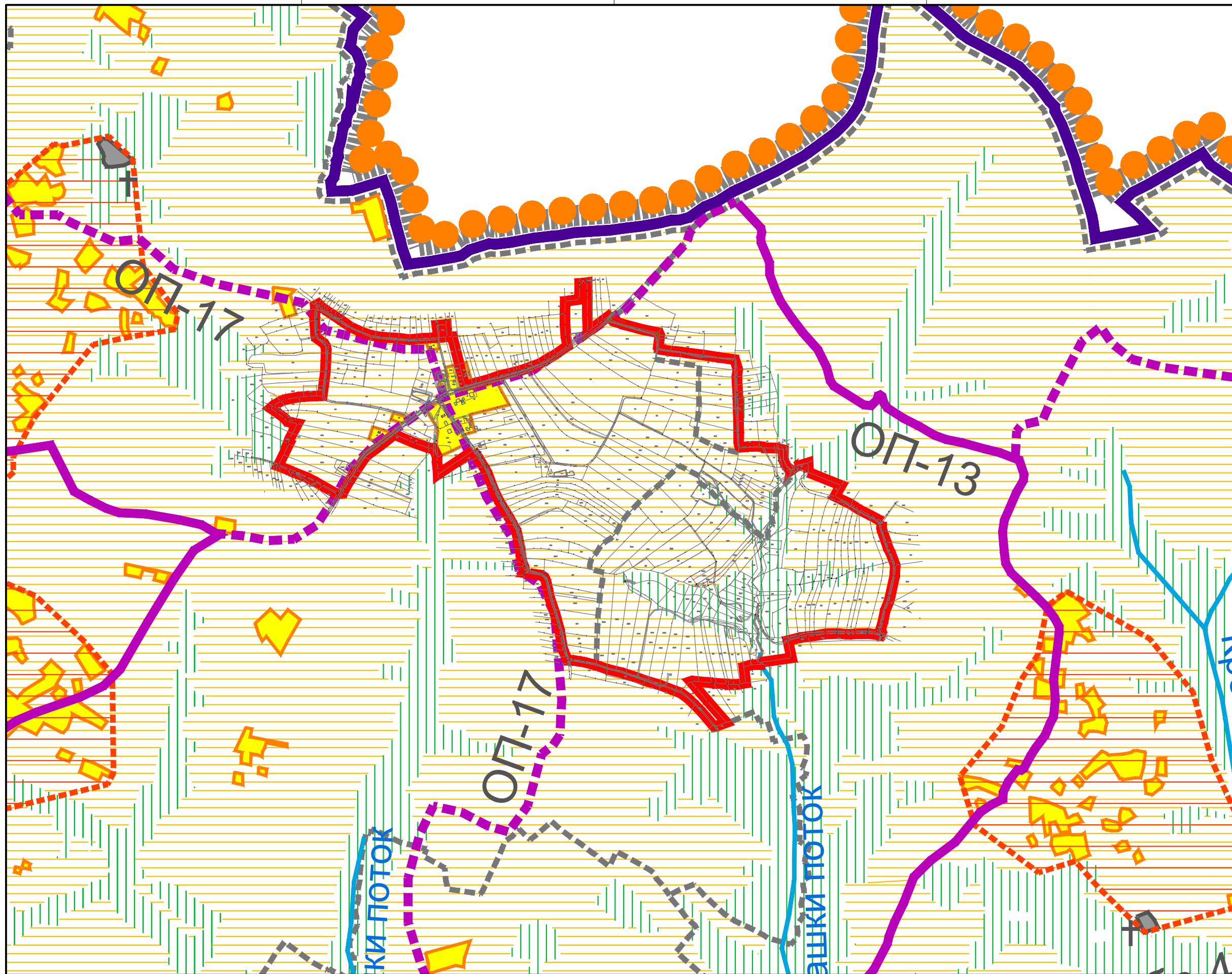
ПРОПИСИ:

- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др.закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18 и 95/18 - др.закон),
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10),
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09),
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС", бр. 23/94),
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04);
- Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 95/18 и 10/19),
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења ("Службени гласник РС", број 36/09);
- Закон о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18 – др. закон),
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду ("Службени гласник РС", број 36/09, 95/18 – др.закон),
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада ("Службени гласник РС", број 92/10),
- Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 10/13, 26/21 – др. закон),
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 11/10, 75/10, 63/13),
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10, 93/12 ,101/16, 95/18, 95/18- др.закон),
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 67/11, 48/12 и 1/16),
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 50/12),
- Закон о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 96/21),
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Службени гласник РС", бр. 72/10),
- Правилник о условима и начину сакупљања, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије ("Службени гласник РС", бр. 98/10),

- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10- исправка, 14/16 и 95/18- др.закон),
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник РС", број 56/10),
- Уредба о одлагању отпада на депоније ("Службени гласник РС", број 92/10).

12. ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

1. Извод из Просторног Плана Општине Рача
2. Аеро-фото снимак
3. Планиране намене површина $P = 1 : 2000$

ЛЕГЕНДА

НАМЕНА ПОВРШИНА

- ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ
- ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ
- ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ
- ГРАНИЦА КАТАСТАРСКЕ ОПШТИНЕ
- ОПШТИНСКИ ПУТ
- ГРАНИЦА ОБУХВАТА ГДР

 <p>Centar za arhitekturu Beograd / CAB</p> <p><small>A: Gundulićev venac 33 E: office@cab.rs W: www.cab.rs</small></p>	<p>ИНВЕСТИТОР:</p> <p>Слободан Сенић, Вишевац б.б. 34210 Рача</p>
	<p>ОПШТИНСКИ УРБАНИСТА: Ванча Петровић, дипл. инж. арх. Број лиценце: 200 1285 11</p>
<p>ЦРТЕЖ:</p> <p>ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ РАЧА СА ГРАНИЦОМ ОБУХВАТА</p>	
<p>ДАТУМ:</p> <p>1. 2022.</p>	<p>РАЗМЕР:</p> <p>1 : 5000</p>
<p>ФАЗ:</p> <p>СПУ</p>	<p>ЛИСТ:</p> <p>01</p>

АЕРО-ФОТО СНИМАК ЛОКАЦИЈЕ СА ПРИКАЗОМ ОБУХВАТА ПДР

